

FERNANDO J. MÚÑEZ

NETFLIX

NYNÍ JAKO SÉRIE
NA NETFLIXU

KUCHAŘKA

Z CASTAMARU

CLAŘINO TAJEMSTVÍ

1. ČÁST

Kuchařka z Castamaru

1. díl

Vyšlo také v tištěné verzi

Fernando J. Múñez

Kuchařka z Castamaru 1. díl – e-kniha

Copyright © Fortuna Libri, 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

KUCHAŘKA

Z CASTAMARU

KUCHAŘKA
Z CASTAMARU

CLAŘINO TAJEMSTVÍ

1. ČÁST

FERNANDO J. MÚÑEZ

 Fortuna
Libri

Original title: LA COCINERA DE CASTAMAR
Copyright © Fernando Javier Múñez Rodríguez, 2019
Translation rights arranged by IMC Agència Literària, SL
All rights reserved.
Cover design: Planeta Arte & Diseño
Cover photo © Cristina Reche / © Ilina Simeonova / Trevillion Images

Czech edition © Fortuna Libri Publishing, Praha 2023
Translation © Jana Pacnerová, 2023

Vydalo nakladatelství Fortuna Libri Publishing.

www.fortunalibri.cz

Odpovědná redaktorka a korektorka Marie Henzlová

První vydání

Tato kniha je fikce. Jména, postavy, zaměstnání, organizace, místa a události, které výslovně nespádají do veřejné domény, jsou buď výsledkem autorovy fantazie, nebo byly použity fiktivně. Jakákoliv podoba s žijícími či mrtvými osobami, událostmi či místy je proto čistě náhodná.

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována, ukládána v jakémkoliv vyhledávacím systému nebo přenášena v jakékoliv formě, ani elektronickými, mechanickými, kopírovacími, nahrávacími a jinými prostředky, bez předchozího souhlasu majitele práv.

ISBN tištěné knihy: 978-80-7546-434-7
ISBN ePUB: 978-80-7546-480-4
ISBN MOBI (Kindle): 978-80-7546-481-1
ISBN PDF: 978-80-7546-482-8

*Své manželce, neboť je vzduch,
který dýchám, a proměnlivé moře,
které prosáklo celým mým světem.*

*Své matce, neboť mě jako první přesvědčila,
abych napsal tuto knihu.*

Svému otci, neboť se od něj každý den učím.

PRVNÍ DÍL

10. října 1720–19. října 1720

1. KAPITOLA

10. října 1720, ráno

„Žádná bolest netrvá věčně,“ přesvědčovala se v naději, že všechno přebolí. „A štěstí je prchavé,“ dodala obvykle. Tolikrát si tu větu opakovala, až slova postupně ztrácela význam a zůstal jen pocit úzkosti, který se v posledních letech stal součástí jejího života. Cítila se jako roztrhaná hadrová panenka, dennodenně svádějící boj o přežití. Neměla na výběr, musela být odvážná a bojovat. Zavilost, kterou měla v povaze, jí pomáhala jít vpřed, stala se odolnější a silnější. „Nikdo o mně nebude moct říct, že jsem byla zbabělá,“ opakovala si Clara.

Schovaná pod jutovou plachtou soustředěně pozorovala dešťové kapky stékající po balících slámy, aby tak unikla zamlženému světlu pronikajícímu mezi mřížkovanou strukturou tkaniny. Najednou si všimla, jak rozlehlý je prostor lemující cestu, po které se blížili k panství Castamar. Když si uvědomila, že není v bezpečí čtyř stěn, musela si kontrolovat dýchání, protože se jí tep tak zrychlil, že téměř omdlela. Kvůli podobným záchvatům paniky už několikrát ztratila vědomí. Nenáviděla tu bezmocnost. Cítila se

zranitelná, jako by se na ni mělo najednou zřítit všechno zlo světa, a pocítila slabost. Vzpomněla si, že právě tento strach byl důvodem, proč tak váhala, když se od seňory Moncadové dozvěděla, že v Castamaru mají volné místo. Zavalitá hlavní sestra k ní přišla a oznámila, že její dobrý přítel, Melquíades Elquiza, majordom na panství Castamar, hledá pomocnou kuchařku.

„Claro, to by mohla být tvoje šance,“ dodávala jí odvahy.

Toužila po tom místě, a zároveň ji děsilo, že by musela opustit špitál, ve kterém pracovala a který se jí stal domovem. Při představě, že se toulá po madridských ulicích nebo prochází Plaza Mayor jako kdysi dávno s otcem, se jí zrychlil dech, zalil ji pot a zachvátila ji slabost. Naštěstí seňora Moncadová byla tak milá, že k seňorovi Elquizovi šla místo ní a vychválila její kulinářské umění. Přátelili se už dlouho. V mládí, když ona sloužila u hraběte Benaventeho a on u vévody z Castamaru, se setkávali na venkovských slavnostech. Od ní se Elquiza dozvěděl, že Clara zdědila lásku a vášeň k vaření po matce, hlavní kuchařce kardinála Giulia Alberoniho, bývalého ministra krále Filipa V. Bohužel později prelát upadl v nemilost a vrátil se do Janova jen s její matkou.

Clara, matčina pomocnice a pravá ruka, musela odejít z kardinálových služeb, odcestovat s ním mohla jen hlavní kuchařka. Clara si myslela, že nové místo najde rychle, když ale hlavní kuchaři v honosných domech zjistili, že jí všechna doporučení napsala vlastní matka, odmítli ji. Navíc byla vzdělaná, což nevzbuzovalo důvěru. Nezbyvalo jí nic jiného, než se na chvíli vzdát kuchařských ambicí a vydělávat si na

živobytí ošetřováním nešťastníků v místním špitále, známém také jako Nemocnice Zvěstování Panny Marie.

Velmi ji mrzelo, jak dopadla. Její otec, uznávaný lékař Armando Belmonte, pokládal vzdělání dcer za důležité. Nemohla mu nic vyčítat. Byl to vzdělaný a osvícený muž, a tak se i choval až do své tragické smrti 14. prosince 1710. „Takové vzdělání a k ničemu,“ povzdychla si smutně. Od útlého dětství je přísně a systematicky vychovávala guvernanka Francisca Barrosová. Vyznaly se se sestrou téměř ve všech oblastech: šití a vyšívání, etiketa, zeměpis, dějepis, latina, řečtina, matematika, rétorika, gramatika, ale i moderní jazyky jako angličtina či francouzština. Chodily na hodiny klavíru, učily se zpívat a tancovat, což pro rodiče představovalo nemalé náklady. Nemluvě o oduševnělé zálibě ve čtení. Po otcově smrti jim ale vzdělání bylo k ničemu, protože klesly na společenském žebříčku. Na druhé straně láska k vaření, která spojovala matku s dcerou a otci vždy byla trnem v oku, nakonec pomohla rodině přežít.

„Drahá Cristino, proč máme kuchařku?“ káral vždy matku otec. „Co by řekli naši přátelé, kdyby věděli, že se starší dcerou trávíš celé dny v kuchyni okolo hrnců, i když máme služebnictva víc než dost?“

Když se rodině finančně dařilo, Clara přečetla všechny možné kuchařské knihy včetně překladů několika arabských a sefardských svazků, i když některé z nich byly ve Španělsku cenzurované. Dychtivě hltala *Knihu dušených pokrmů z masa a luštěnin* kuchaře Ruperta de Nola, *Čtyři knihy o cukrářském umění* Miguela de Baeza a všechny recepty, které se jí nebo matce dostaly do rukou. Odmalička doprovázela jejich

kuchařku, seňoru Canovou, na potravinový trh a naučila se od ní vybírat nejlepší zelí, salát, hrách, čočku, rajčata, ovoce, rýži. Byla bez sebe radostí, když jí v dětství dovolili přebírat čočku a hrách, a byla nadšená, když jí dali ochutnat vývar při přípravě polévky olla podrida nebo horkou čokoládu, kterou její otec získal díky kontaktům na královském dvoře. Znovu pocítila touhu stát po matčině boku a připravovat piškotové koláče s cukrovou polevou, dorty, marmelády a džemy. Vzpomněla si, jak společně přesvědčily otce, aby dal postavit hliněnou pec na dřevo, ve které by mohly připravovat různé druhy jídel. Nejdřív nesouhlasil, ale později, pod záminkou že vyhoví požadavku služebnictva, ustoupil.

Když se Melquíades dozvěděl od seňory Moncadové o Clařiných schopnostech, rozhodl se, že ji přijme. Castamar pro ni představoval první krůček k návratu do opravdového kulinářského světa. Místo u vévody z Castamaru, který byl ve službách krále Filipa V. a proslavil se ve válce o španělské dědictví, znamenalo jistotu. Věděla, že nejde o typický dům. Ačkoliv byl velký a významný, sloužila v něm jen asi třetina služebnictva, než by se ve vévodském sídle dalo očekávat. Majitel panství, don Diego, se po manželčině smrti vyhýbal společnosti. Téměř nevycházel z domu a za poslední roky se objevil jen na několika dvorních událostech.

Ještě dřív než Clara odjela do Castamaru, napsala matce a sestře. O změně bydliště a nové adrese je mohla informovat jen díky rozhodnutí krále Filipa, který povolil, aby poštovní služby využívali i poddaní, nejen dvořané, šlechtici či obchodníci. Poštovné obvykle platil příjemce, nechtěla ale,

aby matka měla zbytečné výdaje, proto ho uhradila ze skromných úspor.

Když odeslala dopisy, musela čekat celý den než Pedro Ochando, postilion v Castamaru, dodělá odpolední práci a naloží za úsvitu balíky slámy na vůz. Měla štěstí, byl deštivý den. Postilion byl tak laskav, že ji vyzvedl přímo v depu špitálské vozovny, takže nemusela skrývat chorobný strach z otevřených prostor.

„Raději bych jela vzadu, jestli vám to nevadí,“ poprosila vyhýbavě. „Balíky slámy mě aspoň ochrání před deštěm. Jsem lehce oblečená.“

Během tříhodinové cesty z Móstoles do Boadilly bez přestání lilo. Každou chvíli cítila, jak kolo najelo do výmolu, a při představě, že by její slaměná ochrana mohla vypadnout z vozu, ji přemohl strach. Naštěstí se to nestalo. Byla už celá polámaná z náročné cesty, když se vůz najednou zastavil a mlčenlivý pan Ochando jí oznámil, že jsou na místě.

Poděkovala, rozloučila se a s přimhouřenýma očima vystoupila z vozu. Roztřásla se, když jí chladné dešťové kapky stekly za vyšívaný límec pod šaty. Počkala, než se dostatečně vzdálí kvílivý zvuk kol, a se sevřeným hrdlem si přes oči převázala šátek. Úzkou škvírečkou sotva viděla zem pod nohama a s pomocí hole, jako nevidomá, pomalu kráčela k opevněnému nádvoří za zámkem. Se zrakem upřeným na boty se modlila, aby jí šátek nesklouzl a neodhalil rozlehlost panství Castamar. Tep se jí zrychlil, přidala do kroku. Dýchala příliš rychle, začínaly ji brnět končetiny. Přešla pod zděný oblouk a dostala se na nádvoří. Ani si nevšimla hloučku slůžek, které se smíchem sbíraly zapomenuté prádlo ze šňůr.

Najednou se cítila ztracená v rozlehlém prostoru, protože se šátkem se nedokázala orientovat. Zvedla hlavu a na velké dřevěné bráně zahlédla dveře. Nedbala na to, že vypadaly, jako by se nepoužívaly. Posbírala všechny síly a celá roztřesená se k nim rozběhla. Modlila se, aby neupadla nebo nezakopla. Pod stříškou si sňala šátek a opřela se čelem o rám dveří. Zoufale zabouchala a snažila se nemyslet na velký otevřený prostor za sebou.

„Co tu chceš?“ ozval se jí za zády panovačný hlas.

Leknutím zkameněla. Pomalu se otáčela a snažila se zachovat klid. Naproti ní stála asi padesátiletá žena s přísným pohledem. Clara zdvihla zrak jen na vteřinu, a hned věděla, že má co do činění s mimořádně nepřístupnou osobou.

„Jmenuji se Clara Belmonteová a jsem nová kuchařka,“ vysypala jedním dechem a vytáhla doporučení od matky a od seňory Moncadové.

Žena se na ni sotva podívala a pomalu se pustila do čtení. Clare to připadalo jako věčnost. Naléhavě se potřebovala opřít o zeď, protože dostávala závrať. Žena si všimla její nevolnosti. Zdvihla obočí a zkoumavě si ji prohlížela.

„Proč jsi tak bledá? Doufám, že nejsi nemocná,“ poznamenala a četla dál.

Clara zakroutila hlavou a roztráslly se jí nohy. Uvědomovala si, že už dlouho nevydrží předstírat, že je všechno v pořádku, ale kdyby se přiznala, že nedokáže chodit ven, určitě by přišla o práci. A tak zaťala zuby a snažila se zhluboka dýchat.

„Don Melquíades mě ujistil, že pošle zkušenou kuchařku. Nejsi příliš mladá na to, aby ta doporučení byla pravdivá?“

Clara udělala pukrle podle pravidel společenské etikety a vysvětlila, že se učila od matky ve službách Jeho Eminence kardinála Alberoniho. Žena jí dokumenty beze slova vrátila. Potom strčila ruku do kapsy, vytáhla svazek klíčů a otevřela dveře.

„Za mnou,“ zavelela a Clara s úlevou vklouzla dovnitř.

Následovala ženiny energické kroky a postupně se vzpamatovávala. Dlouhé chodby se jí zdály nekonečné. V bezpečí za ženinými zády se nenápadně rukama opírala o holé bílé zdi. Žena jí autoritativním tónem oznámila, že dveře, kterými právě vešly, musí být vždy zamčené a vchod pro ni je na druhé straně nádvoří. Clara předpokládala, že vede přímo do kuchyně. V podstatě se jí ulevilo, protože neměla v úmyslu kamkoliv jinam chodit.

Potkaly tři ukřičené sluhy; několik komorných, které, když uviděly ženu, hned si upravovaly uniformu a bez řečí odešly nahoru po schodech; dva mladé pomocníky, budoucí komorníky; šafáře Jacinta Suáreze, který byl v Castamaru zodpovědný za nákup potravin; po boku mu kráčel zástupce Luis Fernández, který kontroloval čerstvost potravin, dohlížel na uskladnění zásob, ovoce, zeleniny, luštěnin a měl na starosti i zásoby vosku, uhlí a dřeva ve skladu na topení. Žena oběma na pozdrav odměřeně kývla hlavou. Z labyrintu chodeb se vynořili dva sluhové na rozsvěcování, zodpovědní za osvětlení domu a zahrady. Uklonili se ženě tak hluboko, až se bradou dotýkali hrudi. Prošli okolo Galatei Borcuové, oplácané dívky s důlky ve tvářích a s plnými rukama misek na omáčku. Její nadřízená, hlavní stolovnice a zároveň osoba zodpovědná za kvalitu ovoce v Castamaru

Matilde Marrónová na ni nervózně pokřikovala, aby nezapomněla pořádně vyčistit nádoby na ocet. Jen co služebnictvo zahlédlo ženu, která Claru vedla, stavělo se do pozoru, a dokud se nevzdálila, všechno muselo počkat.

„Pokud nerozhodnu jinak, jsi tady jen na zkoušku. Když nebudu s tvou prací a nasazením spokojená, vrátíš se do Madridu. Budeš dostávat šest reálů a tři jídla denně, a v týdnu budeš mít jeden volný den, který obvykle připadne na neděli. Na mši můžeš chodit každý den,“ vysvětlovala úsečně. Okolo prošly dvě pradelny, ale ani si jich nevšimla.

Clara přikývla. Kdyby sloužila na královském dvoře jako muž, dostávala by přibližně jedenáct reálů denně. I když Castamar patřil k významným španělským panstvím, přece jen to nebyl královský Alcázar a ona nebyla muž. Navzdory tomu byla s platem spokojená, protože patřila k těm šťastnějším. Byly dívky, které drhly schody za méně než dva reály denně; ona si mohla něco našetřit, kdyby se v budoucnosti ocitla v horší situaci.

„Netoleruji lenivost ani tajné vztahy mezi služebnictvem. Přísně zakázané jsou i pánské návštěvy,“ pokračovala žena.

Chodbou s krásným dřevěným kazetovým stropem se blížily ke dvojitým dveřím z okrového třešňového dřeva. Nade dveřmi byl nápis *Příprava jídel*, který naznačoval, že vcházejí do kuchyně. Najednou se objevila služka se snídaní na stříbrném podnose. Kuřecí vývar, mléko a čokoláda v samostatných džbánech, krajíc chleba opečený na másle a posypaný cukrem a skořicí, vejce naměkko, čerstvé bochníky chleba a trochu slaniny. Clara už napohled rozpoznala, že vývar je příliš kořeněný, sladký chléb příliš mastný, vajíčka

příliš uvařená a bochníky nedopečené. Chyběl pomocný číšník, který by nesl poháry, sklenice a prostírání a doprovázel by komornou až k pánovi. Dobře vypadala jen slanina. Byla správně nařezaná a opečená do křupava. Nepříjemně ji překvapilo i servírování snídaně, které neodpovídalo významnému společenskému postavení pána domu, a to i navzdory kvalitním vzorovaným šálkům a vkusnému stříbrnému příboru s originální vidličkou se čtyřmi hroty. Kromě toho, že nebyla dodržena předepsaná vzdálenost mezi příbory, chyběla květinová výzdoba, a to bylo absolutně nepřijatelné. Bílý vyšíváný ubrus s krajkováním lemem trčel nakřivo z podnosu. Sladký chléb, vývar, slanina a vejce nezakrývaly stříbrné servírovací poklopy, které by tyto pokrmy udržovaly teplé.

Stačil jediný pohled hospodyně a služka se zastavila. Hospodyně přistoupila k podnosu, a pedantně posunula kávovou lžičku do požadované vzdálenosti od snídaňového šálku a správně rozmístila stříbrné džbánky.

„Ať se to ani nehne, Eliso!“ zavrčela. „Můžeš jít.“

Clara ihned pochopila, že i když se hospodyně vyzná v etiketě a dodržuje protokol, nezná sofistikované versailleské finesy a kulinářskou nuanci vysoké kuchyně, která byla běžná na královském dvoře.

„Spolehněte se, doño Úrsulo,“ odpověděla Elisa a zvládla pukrle i s naloženým tácem. Počkala, až vejdou do kuchyně.

Když vstoupily, všichni zkameněli a poklonili se. Bylo zjevné, že hospodyně velí nejen celé vévodově kuchyni, ale i jejím přilehlým součástem. Kývla a personál se znovu pustil

do práce. Dvě služky šikovně škubaly kapouny, další trochu nesoustředěně kořenila dvě kuřata. Všimla si, že v pozadí je sleduje silnější žena, která připravovala francouzskou žampionovou omáčku k masu.

Už se sama přesvědčila, že v domě tak významného šlechtického rodu, jako byl Castamar, chybí služebnictvo. Ale když se dozvěděla od seňory Moncadové, že vévoda žije na panství jen s bratrem, z praktického hlediska čtyři kategorie sluhů v kuchyni stačily, i když velkolepý dům trpěl nedostatkem personálu.

Clara opětovala zdvořilost osazenstvu kuchyně pukrletem a nepřestávala se divit, jak je možné, že hospodyně má nad služebnictvem takovou moc. Ve šlechtických domech bylo běžné, že hospodyně dohlížely na ženský personál, od komorných, domácích pomocnic, servírek až po pradelny a pomocnice na škrobení, ale tato vládla i mužům. Kontrolovala úplně všechno a měla pod palcem mužské i ženské služebnictvo. Postavením se rovnala pokladníkovi, což byla druhá nejdůležitější funkce hned po hlavním majordomovi, jehož úkolem bylo řídit personál, stanovovat ceny, realizovat platby a spravovat pokladnici. Hlavní majordomus stál v čele správcovské královské rady, kterou tvořili familiáři, nejvýše postavení šlechtici ve službách panovníků. Naproti tomu členové castamarské rady pocházeli ze skromných poměrů. Momentálně v jejím čele stáli dva lidé: don Melquíades Elquiza, castamarský majordom, a ta impozantní žena, o které se Clara brzy dozvěděla, že se jmenuje Úrsula Berenguerová. Vrtalo jí hlavou, jaký je vztah mezi seňorem Elquizem a doňou Úrsulou.

„Za týden si připomeneme výročí smrti pánovy manželky, naší drahé doni Alby,“ oznámila jí doña Úrsula vážným tónem. „Pro vévodu je to velmi důležité, proto do Castamaru pozval madridskou aristokracii a Jejich Veličenstva krále a královnu. Musíme se dobře připravit.“

Clara přikývla a hospodyně se zahleděla někam dozadu.

„Paní Escrivová,“ zakřičela nevrle, „představuji vám novou pomocnici do kuchyně, slečnu Claru Belmonteovou. Seznamte ji s jejími povinnostmi.“

Přistoupila k ní tlustá kuchařka a přeměřila si ji divokým pohledem, jako by byla kus masa. Civěly na ni i další tři ženy. Hospodyně odešla a zůstalo po ní jen tíživé ticho. Clara využila příležitosti a podrobněji si prohlédla místnost. Matka říká, že kuchyně je věrným obrazem kuchaře. Protože viděla, jakou snídani připravili pánovi, nepřekvapovalo ji, že sporáky jsou začerněné od sazí, pec a komín nad ohništěm nevyčištěné, rozně poházené všude, odtok ve výlevce ucpaný a krycí deska na studni neopatrně odsunutá. Zamaštěné truhličky s kořením s vyrytými názvy na kování byly zamčené a položené vzadu na policích. Názvy byly nečitelné a nádoby byly umístěné velmi nedbale. Vedle stály truhlice na mouku, po kterých se k zemi plazily tenké jantarové nitky sraženého tuku. Dvojité sklo na stěně obrácené na severní nádvoří už dávno nikdo nemyl. Pracovní stůl nebyl vydrhnutý, a i když ho po přípravách pokrmů čistili každý den, stopy po krvi, skvrny od vína, koření a zbytků vnitřností úplně překryly původní barvu jasanového dřeva.

„Co mi to sem poslali za nešikovnou mladou křepelíčku?“ utrousila pohrdavě hlavní kuchařka.

Clara sebou trhla a o krok ustoupila. Když položila nohu na kluzkou dlažbu, pod botou jí něco zapraskalo. Paní Escrivová vybuchla smíchy, když na dlaždicích uviděla rozšláplého švába.

„O jednoho méně. Aspoň jsi udělala něco užitečného. Vyzkoušeli jsme už všechno, ale neumíme se jich zbavit. Jsou jako mor,“ řekla a ženy okolo se poznámce svojí nadřizené zasmály. „Jmenuji se Asunción Escrivová a jsem tu hlavní kuchařka. Tyto dvě, María a Emilia, jsou moje pomocnice. Ta, co připravuje drůbež, je Carmen del Castillo, pomocná kuchařka. Rozcuchaná Rosalía to nemá v hlavě v pořádku, pán ji tu toleruje z lítosti. Nedělá nic, jen nám nosí věci.“

Clara si všimla dívky pod stolem. Rosalía na ni hleděla s otevřenými ústy a z nehybných, ale usmívajících se rtů jí vytékaly sliny. Najednou k ní natáhla ruku, ve které tiskla dalšího švába.

„Líbí se mi, jak praskají,“ vyslovila s námahou.

Clara jí opětovala úsměv, ale v tu chvíli ji paní Escrivová surově zatáhla za ruku.

„Začni loupat cibuli,“ vykřikla. „Vzbuď se, holka, přišla jsi sem pracovat, a ne zírat na bláznivé dítě!“

Clare připomínala starou tlustou prasnici kvičící v chlévě. Sen o práci pod vedením úspěšného kuchaře se v okamžiku rozplynul. Stačilo se jí podívat na ruce. Zbytky jídel a černých sazí za nehty byly přesvědčivým důkazem, že od paní Escrivové se nemá co naučit. Nebylo pochyb, že vévoda z Castamaru si už na neestetické a nehygienické stolování zvykl. A i když by žádná vážená šlechtická rodina

podobnou nedbalost netolerovala, vévodovi to bylo zřejmě jedno.

10. říjen 1720 v poledne

Muži mají rádi věci pod kontrolou, Úrsulu ale život naučil, aby se už nikdy nikomu nepodvolila. Strašně se rozlobila, když zjistila, že přijali novou sílu do kuchyně bez jejího vědomí a předcházející konzultace. Majordom Melquíades Elquiza si občas, možná jen ze vzdoru, potřeboval připomenout svoji moc nad služebnictvem, ale dobře věděl, že v tomto domě má hlavní slovo doña Úrsula. Kdyby se jí postavil, mohl by ztratit o mnoho víc než jen svoje místo. Pro všechny by bylo lepší, kdyby z Castamaru odešel a vzal si s sebou i svoje temné tajemství. Castamar by potom řídila jen ona a všechno by fungovalo jako dobře naladěná zvonkohra.

Tyto myšlenky vířily Úrsule hlavou, když kráčela chodbou, po pravé straně minula schody vedoucí do horního poschodí, až došla ke dveřím majordomova pokoje. Dvakrát jemně zaklepala, aby nepoznal, jak to v ní vře. Z druhé strany dveří ji hluboký hlas seňora Elquizy vyzval, aby vstoupila. Úrsula vešla a zavřela za sebou dveře. Pozdravila ho tím, že vyslovila jeho jméno a kývla hlavou. Don Melquíades právě psal do jednoho ze svých tajných šarlatových zápisníků, které nikdo nikdy nebude číst. Jeho styl byl určitě příliš vyumělkovaný a strojený, aby vzbudil dojem, že text pochází z pera vzdělaného učence. V denících nešetřil detaily a psal stejně

oddaně, jako vykonával práci majordoma. Oddanost se ale léty změnila na rutinu a ambice zlepšovat se vyprchaly. Úrsula čekala, dokud nezvedne zrak od zápisníku. Jako už tolikrát, rozhostilo se mezi nimi ticho, což ji nesmírně dráždilo. Don Melquíades na ni sotva pohlédl a promluvil, aniž by přestal psát: „Ach, to jste vy.“

Nevšímal si jeho pohrdavého tónu. Čekala jako lovec na kořist pod rouškou tmy, než se jí naskytne vhodná příležitost, aby ho ponížila za ubohý pokus prosadit svoji autoritu.

„Přišla jsem vám oznámit, že nová pomocnice do kuchyně je už zde,“ řekla zdvořile. „Předpokládám, že je dostatečně kvalifikovaná a ...“

„Ano, jistě, stačí si přečíst její doporučení, doño Úrsulo,“ přerušil ji suše.

Neřekla nic a majordom si ji přeměřil zpod hustých řas zezdola nahoru, jako by ji chtěl znejistit. Úrsula čekala. Věděla, že z této půtky odejde jako vítěz.

„Na výroční večeri Jeho Excelence bychom mohli připravit jeden ze salonů ve východním křídle,“ navrhla, aby změnila téma.

Majordom neodpovídal a pokračoval v psaní. Pomyslela si, že mlčením si asi vymáhá někdejší vliv. Jeho souhlas nepotřebovala, ale stejně sevřela rty, zatímco on si ještě chvilku vynucoval moc mlčením.

„Udělejte, jak uznáte za vhodné, doño Úrsulo,“ vysoukal ze sebe nakonec.

I ona si ještě vychutnala chvíli, než zasadila rozhodující úder. Přistoupila k pracovnímu stolu a zkoumavě se na majordoma zahleděla.

„Done Melquíadesi, mohl byste na chvíli přestat psát a náležitě se mi věnovat?“ zeptala se klidně.

„Promiňte, doño Úrsulo,“ vyhrkl a předstíral roztržitost.

Úrsula se úlisně pousmála a nahnula se k němu. V její bezprostřední blízkosti jako by se scvrkl a v tu chvíli mu s noblesou adresovala pichlavá slova, která, tím si byla jistá, ho zraní nejen jako muže, ale i jako hlavního správce domu: „Done Melquíadesi, jestli ještě stále jste majordomem v Castamaru, žádám vás, abyste se tak choval...“

Muž zčervenal a nahněvaně vstal ze židle.

„... a to hlavně v mojí přítomnosti,“ dodala.

Don Melquíades se roztrásl jako právě naservírovaná huspenina. Úmyslně nepokračovala hned, ale až tehdy, když chtěl promluvit on.

„Jinak budu nucená promluvit si s Jeho Excelencí o vašem malém tajemství,“ řála do živého.

Melquíadesovi bylo jasné, že před takovou hrozbou mu nezbyvá nic jiného než ustoupit, a radši se stáhl. Ačkoliv se cítil poražený, ve snaze zachovat si důstojnost ji propíchl pohledem a tvářil se uraženě.

Úrsule se nadzvedly koutky úst v úsměvu. Takto nad ním vyhrávala už léta a občas mu to musela připomenout. Byla to rána jistoty. Vítězství nad mužskou mocí a společenskou nespravedlností, kvůli které v minulosti tak moc trpěla. Melquíades dokazoval svoji převahu stále méně, a nakonec si zvykl, že v Castamaru o všem důležitém rozhoduje žena. Úrsula vykročila ke dveřím, ale potom si řekla, že Melquíades si právem zaslouží za uražený pohled tvrdší pád.

„Ještě něco, abych nezapomněla,“ dodala. „Oba víme, kdo řídí tento dům. Jsme jako manželé, kteří předstírají dokonalost vztahu.“

Don Melquíades si uhladil vousy. Ve tváři se mu zračila prohra. Úrsula se sebrala k odchodu a koutkem oka zahlédla, jak se majordom Castamaru odevzdaně svezl na trůn z popela proti psacímu stolu.

2. KAPITOLA

11. října 1720 ráno

Clara se vzbudila o dost dřív než ostatní a čtyři hodiny čistila hrnce, pánve a desky na krájení. Vydrhla pracovní stůl, ometla zdi od sazí a louhový roztok vrátil dlaždicím původní barvu. Švábi se rozutekli na dvůr. Potom poskládala vyčištěné truhličky s kořením podle druhu a abecedně. Úhledně rozmístila i truhlice s moukou, nádoby s medem a hliněné soudky. Nakonec vytáhla čtyři lavory vody ze studně, vyprala hadry a vydrhla vědra. Uvědomovala si, že by to nemuselo skončit dobře, ale nedokázala pracovat na místě, kde se usídlila špína. Pán domu by kvůli zanedbané hygieně mohl onemocnět.

Překvapivě jako první vešla do kuchyně doña Úrsula. Jen co ji Clara zahlédla, udělala pukrle a sklonila hlavu. Na sebevědomé tváři hospodyně postřehla záblesk překvapení, když vdechla závan louhové čistoty. Doña Úrsula se procházela po kuchyni a beze slova si prohlížela výsledek několika-hodinové práce. Zkoumavě se zahleděla na Claru, jako by chtěla odhalit důvod, který ji vedl k tak důkladnému uklízení. Přejela prstem po železné desce na sporáku, pokračovala

rukovětmi nožů, hrnci a nevynechala ani ohniště. Potom si mlčky prohlížela police s kořením a se základními potravinami. Nakonec věnovala pohled i Claře a přes aureolu moci se na ni pousmála.

Dveře se otevřely a tlustá paní Escrivová zůstala stát jako opařená. Clara ji zdvořile pozdravila, ale hlavní kuchařka se nezmohla ani na to, aby odpověděla na pozdrav. Její překvapený výraz jasně svědčil o tom, že nepoznává kuchyň, ze které včera odešla. Když se její pohled setkal s Úrsuliným, v očích se jí zračila hrůza.

„Vidím, paní Escrivová, že jste dodržela slovo a uklidila kuchyň,“ řekla hospodyně na odchodu. „Ať to tu takhle vypadá vždy.“

Úrsulin hlas dozníval na chodbě. Hlavní kuchařka se nevěřicně rozhlížela po kuchyni, která se jakoby mávnutím čarovného proutku změnila k nepoznání, a snažila se najít svoje pachy, hrnce, pánve. Její rozhořčený nenávistný pohled nakonec spočinul na Claře. Znenadání k ní přiskočila a uhočila ji do tváře. Clara cítila, jak jí z rozbitého rtu začala kapat krev. Musela silně stisknout čelist, aby jí tu facku nevrátila. Nahněvaně na ni pohlédla a přidržovala se velké dřevěné nádoby na hnětení těsta. Hlavní kuchařka se k ní už nepřiblížila, zato jí se zdviženým ukazovákem vynadala:

„Kvůli tobě budeme muset pracovat víc, a to nedopustím! Aby bylo jasné, každodenní uklízení bude tvoje práce! A jestli kuchyň nebude tak čistá jako dnes, zpřelámu ti kosti!“ ječela.

Otočily se k sobě zády a Clara se mlčky pustila do přípravy jehněte na opékání, natřela ho kusem sádla. Všimla si, že doña Úrsula stála za dveřmi a sledovala celou scénu. Ještě

chvíli si jí vychutnávala a potom spokojeně odešla. Clara se zadívala ven oknem a do tváře se jí nahrnula krev. Na obloze se sbíhaly těžké mraky, které předznamenávaly bouřku. Obávala se, že když to bude takto pokračovat, její služba v Castamaru nebude mít dlouhého trvání. Když bylo jehně pomaštěné, umyla si ruce nad výlevkou a začala pánovi připravovat k snídani koláčky s medovo-mandlovou polevou.

V hlavě se jí vynořily příjemné vzpomínky na klidný a jednoduchý život, kdy všechno potřebné zabezpečil pro rodinu otec. Vždy, když si vybavila otcovu kulatou tvář s dokonale zastříženými vousy a jeho lehkou, trochu kolébavou chůzi, měla pocit, že čas neplyne. Období, kdy zuřila krvavá válka o španělský trůn a o hegemonii v Evropě, kdy muži mnoha národností nelítostně zabíjeli ve jménu krále Filipa V. nebo arcivévody Karla, bylo, paradoxně, pro ni to nejšťastnější. Její otec, kultivovaný muž, milovník knih a v mládí i náruživý cestovatel, si přál jedině – aby barbarská válka co nejdříve skončila. Jako lékař vždy jednal v souladu s Hippokratovou přísahou, která ho zavazovala k povinnosti chránit lidský život, a držel se zásady *primum non nocere* – hlavně neškodit. Jako vzdělaný člověk byl přesvědčený, že válka se přičítá nejen rozumu, ale i Bohu.

Jednoho z nejuznávanějších lékařů v Madridu z něho neudělaly názory na válku, ale neustálé studium a láska k povolání. Díky tomu se setkával s vysokou španělskou šlechtou i s aristokraty, kteří přicestovali z Francie spolu s králem Filipem. Naivně doufal, že jeho dcery se vdají do urozené rodiny, anebo si najdou manžela s dobrou pověstí. Nic víc si pro ně nepřál a s touto vidinou je spolu s milovanou

manželkou Cristinou vychovával. Claře na vdavkách nezáleželo, ale její naivnější a prostoduchá sestra Elvira byla tou touhou přímo posedlá. Snila o tom, že ji uvedou do společnosti a získá vlivného, bohatého a hezkého manžela, který ji bude milovat aspoň tak, jak se milovali její rodiče. Válka ale tyto naděje zmařila a vzala si potenciální nápadníky. Vždy, když Elviru přepadly tyto myšlenky, bezduše a s nepřítomným pohledem bloudila po domě jako křehká porcelánová panenka.

„Jestli to takhle půjde dál, po válce nezůstane nikdo, kdo by se se mnou chtěl oženit,“ naříkala.

Clara byla z jiného těsta. Radši seděla mezi knihami nebo v teplé kuchyni, než aby trávila čas hledáním manžela. Nemínila se vdát z rozumu, ale najít toho pravého. Myslela si, že po vítězství krále Filipa mnozí aristokraté, přívrženci arcivévody Karla, po válce upadnou v nemilost a manželstvím s příslušnicemi vážené rodiny Belmonteových by si mohli očistit svoje jméno před panovníkem. Otec ale nejenže chtěl najít dcerám dobré manžely, ale také jim poskytnout kvalitní vzdělání.

„Musím uznat, že se mi to podařilo,“ řekl jí jednou odpoledne u čerstvě napečených koláčků. „Chtěl jsem syna, který by krácel v mých šlépějích, ale pán Bůh mě požehnal dvěma dcerami. I když z vás nemohou být lékařky, moje drahá, ženy dokážou používat hlavu stejně jako muži.“

Otec, učenec, který velký význam přikládal experimentování a důvěřoval síle rozumu, vždy tvrdil, že navzdory mnoha spekulativním teoriím neexistuje žádný přesvědčivý důkaz, že by ženy nebyly schopné studovat a chápat souvislosti. Byl

přesvědčený, že dobré vzdělání může přispět k tomu, aby se staly výbornými matkami a ještě lepšími manželkami.

Finance, armáda či státní záležitosti ale byly výsostně doménou mužů a ženy nebyly oprávněny vstoupit do těchto oblastí. Otec tvrdil, že v těchto sférách činnosti, ale hlavně v politice, je schopnost žen uvažovat snižena, protože jsou citlivější, a to jim brání najít řešení konkrétních problémů. Nejsou pro ně vhodná ani fyzicky náročná řemesla, protože ženy se nevyrovnají mužům ve zručnostech a šikovnosti z logického důvodu anatomických dispozic.

„Otče, chcete říct, že nesouhlasíte s Poullainem de la Barre?“ zeptala se ho trošku uštěpačně Clara, protože Francouz ve svých spisech obhajoval rovnost pohlaví i v širším smyslu slova.

„De la Barre je kalvínský konvertita, proto má podle mě částečně zamžený úsudek,“ prohodil otec a nenápadně se posmál.

Clara pohotově uvedla několik myšlenek jiných autorů, kteří též obhajovali intelektuální rovnost mužů a žen.

„Angličanka Mary Astellová tvrdí, že ženy by se měly vychovávat a vzdělávat stejně jako muži, aby byly schopny dělat stejné věci jako oni.“

„Prý stejně! Je to teorie, která se nezakládá na zdravém rozumu, jestli vůbec na nějakém...“ poznamenal sarkasticky a velmi akademicky.

I když podobné názory zpochybňoval, uznával, že ve schopnosti studovat jsou rozdíly mezi muži a ženami minimální, protože toto téma prozkoumal ze všech možných úhlů, včetně náboženského.

„To, že Bůh stvořil Adama ke svému obrazu a Eva se zrodila z jeho žebra, v žádném případě neznamená, že žena má méně rozumu a nemůže studovat,“ dodal přesvědčivě.

Na večírcích, které pořádal doma, pozvaným hostům přivukoval, že jeho dcery jsou jasným důkazem jeho přesvědčení, hlavně Clara, která je vášnivá čtenářka a hltá knihy všech žánrů. Díky němu a jeho manželce je z ní velmi sečtělá žena, oběma dcerám bylo v tomto ohledu dopřáno maximum.

Otec se jí několik dní před nečekanou smrtí dojemně vyznal, že syn mu nikdy nechyběl; Bůh mu požehnal dobrý život, protože Elvira byla po něm a Clara zase po matce. Měl pravdu. Mladší sestra zdědila po otci klidnou a nekonfliktní povahu, zatímco ona byla průbojná a odvážná jako matka. Možná až teď, kdy každá ze sester šla svojí cestou a žila úplně jiný život, se naplno ukázaly jejich povahy. Nakonec se jejich cesty rozešly pro rozdílnost charakterů. Jejich život připomínal domeček z karet, a karty představovaly rozhodnutí, která padala jedno za druhým směrem k předurčenému osudu.

Clara opatrně drtila mandle na koláčky a přemýšlela, jak se asi Elviře žije v daleké a chladné Vídni. Při vzpomínkách, které se nezadržitelně vzdalovaly a rozplývaly v pomíjivosti času, cítila nostalgii. A přece bylo tak příjemné se k nim vrátet! Usmála se, když si připomenula nádherné dny předtím, než ministr José de Grimaldo povolal otce do vojska krále Filipa. Najednou se ocitla uprostřed nesmazatelné vzpomínky. Zdálo se jí, jako by opět bylo všechno v pořádku, jako by od toho poledne 2. prosince 1710, kdy se Madrid připravoval

na příjezd krále Filipa z Valladolidu a ony čekaly na návrat otce, neuplynulo deset let. Předpokládaly, že přijede unavený z návštěv u pacientů, bohatých aristokratů, kteří ještě zůstali v hlavním městě.

Toho dne seděly spolu s matkou u prostřeného stolu. Olla podrida byla hotová. Připravovaly ji dlouhé hodiny. V hrnci na mírném ohni vařily vepřové nožičky a ocásky, hovězí kýty, stehna a prsa z kapouna, klobásku, jitrnice a kosti ze sušené šunky z oblasti Jabugo, přidaly měkoučký hrách, zelí, bílou řepu, mrkev, a nakonec oloupané brambory, které jídlu dodaly osobitou chuť. Zvlášť připravily knedlíky z vajec, suchých kousků chleba, česneku, vepřové slaniny a petrželové natě. Když otec ve dveřích zacítil vábnou vůni, hned věděl, že celý den strávily u hrnců. Nemělo by to tak být. Měly by víc času trávit vychutnáváním jídla než jeho přípravou. Ale marně jim domlouval. I když si uvědomoval, že není společensky vhodné, aby vyvařovaly, nemohl jim to zakázat. Měl rád jejich kuchyni a za ty roky si na ni tak zvykl, že když ne-
navářily, chybělo mu to. Naoko dával najevo svoji nespokojenost a vyčítal jim, že zase vařily.

„Ještě že vaříte tak chutně a originálně,“ pošeptal manželce. Claru políbil na tváře a jemně ji do nich štípl.

I když měl málo vyvinutý čich, po dvaceti šesti letech manželství dokázal ze salonu rozeznat svoje oblíbená jídla podle vůně: dušené skopové maso, kachnu se sladkou kdoulí, paprikáš z nožiček, pečenou pražmu, bramborovou omeletu, dušenou hrachovou kaši a samozřejmě ollu podridu. Vždy, když vdechl tu úžasnou vůni, musel vynaložit nadlidské úsilí, aby si zachoval vážnost a potlačil blažený úsměv. Sotva dokázal

vyсловit výčitku, když na něm spočinul jasný a intenzivní matčin pohled.

„Nemáš proti ní šanci,“ připomenula mu Clara jako vždycky.

Ale stejně se o to Armando Belmonte pokoušel. Clara tušila, že je to součást strategie, aby rozptýlil svoje obavy. Byl hlavou rodiny a očekávalo se od něho, že bude stát nohama pevně na zemi. Uvědomoval si, že by jeho manželka neměla trávit čas v kuchyni, ale v hloubi duše nechtěl, aby přestala vařit, protože by byla nešťastná. Stejně by se trápila i Clara, a to nemohl dopustit.

Clara si velmi dobře pamatovala, jak mu už první lžíce vyčarovala úsměv na tváři. Zeptal se jí, jak dosáhla tak intenzivní chuti. Odpověděla, že díky speciální ingredienci, bramborám. „Bože dobrý, dítě moje, vždyť ty se dávají prasatům!“ zvolal s vyvalenýma očima.

Pro Claru byl tento oběd poslední příjemnou vzpomínkou z tohoto období. Vzápětí vešel do jídelny majordomus Venancio a oznámil, že přišel dopis od Josého de Grimaldo. Ministr války v něm žádal, aby se Armando Belmonte přidal k bourbonskému vojsku. Další vzpomínky byly bolestné, trpké, skličující. Proto si Clara melancholicky uchovávala v paměti každý detail toho osudného dne a vracela se k němu vždy, když potřebovala mít pocit bezpečí a potlačit slzy. Když ji v noci přepadl smutek, vzdorovala, vyhýbala se tíživým myšlenkám a odháněla je. Ale někdy se jí to nepodařilo. Pokoušela se vybavit si poslední šťastnou vzpomínku do nejmenších podrobností. V tichu svého pokoje zhluboka dýchala a snažila se vzpomenout na vůni růžového a levandulového

esenciálního oleje otcova parfému, která se vznášela ve vzduchu na jeho pohřbu.

11. října 1720 poledne

Diego jezdil od časného rána na koni. Dělal to pravidelně, aby přišel na jiné myšlenky. V těchto dnech byl mimořádně nepříjemný, na všechno si stěžoval, nic se mu nelíbilo. Aby neupadl do ještě větší apatie, prohlédl poštu, kterou mu doručili z Madridu. Pozvánky odložil na stranu, zaujal ho jen dopis od matky, doni Mercedes. Zastrčil ho pod manžetu na rukávu kabátce a rychle opustil dům, aby jeho špatnou náladu neodnesl bratr nebo někdo ze služebnictva. Od tragické manželčiny smrti byl Castamar zrcadlem jeho bolesti, kterou čas sice zmírnil, ale nevyléčil. Už devět let prožíval v monotónní litanii, která se stávala naléhavější právě v době výročí její smrti. Byl prchlivější než obvykle, a protože věděl, jak lehce ho v tomto období může ovládnout zuřivost, strnil se lidí, aby jim nechtěně neubližoval.

Docválal na jeden z kopců a obdivoval horizont naznačující rozlehlost panství. Na východě ho ohraničovaly vyčnívající pahorky nad Boadillou, na severu pozemky panství Alarcón a město Pozuelo. Z mlhy za obzorem vykukovalo pohoří Guadarrama a čněly vrchy Maliciosa, Siete Picos a Peñalara. Zhluboka se nadechl čerstvého vzduchu, který zavál z hor.

„Zima se blíží,“ pomyslel si. „Další rok bez ní, Diego.“

Otočil svého jantarového koně a zadíval se na palác Castamar, za kterým se u řeky Manzanares rozprostíral Madrid

a královský Alcázar. Dál se jen dala tušit města Guadalajara, Brihuega a Villaviciosa de Tajuña.

„Kolik skvělých mužů padlo na obou stranách,“ pozdychl si.

Když Filipova vojska pod velením vévody z Vendôme zvítězila v bitvě u Brihuege nad rakouským spojeneckým vojskem a o pár dní později, 10. prosince 1710, zmařila nepřátelské záměry v bitvě u Villaviciosa, všechno nasvědčovalo, že Bourboni by mohli válku o španělské dědictví vyhrát. Před očima mu vyvstávaly unavené, zubožené tváře, ranění ležící na nosítkách, krvácející a bojující o život. Slyšel výkřiky bolesti, které mu už navždy uvázly v duši. Opět se ocitl s králem Filipem za dělostřeleckou baterií, která pálila na nepřítele, zatímco útočící kavalérie rozbila habsburské levé křídlo. Jezdecká jednotka pod velením markýze Valdecañasa nejprve přinutila nepřítele ustoupit a potom ho rozprášila. Útokem do týla byl poražen i zbytek vojska. Kdyby bitva trvala déle, možná by měla jiný konec. Diego jako jeden ze třech velitelů královské gardy, oblíbenec Jeho Veličenstva, cválal po bojišti, rozsekával hlavy a utínal končetiny.

I když byl voják, nebyl na to hrdý. Válka byla ohavná, když si člověk nedával pozor, vzala mu všechno, včetně cti a důstojnosti. V ten den, jako v jiné, zabíjeli bez milosti, vojáci nepřátelského tábora ale bojovali stejně statečně a odvážně. Zavládla nenávist. Povídalo se, že Diega poslal do té bitvy sám Bůh, aby chránil bourbonského krále. Kdyby prý o něm věděl Filipův děd, francouzský král Ludvík XIV., určitě by si ho jako ochránce povolal do Versailles. Po bitvě byla vojska arcivévody Karla pod velením nejvyššího rakouského velitele

Guida von Starhemberg značně vyčerpaná a byla nucena ustoupit. Jejich návrat do Katalánska nebyl jednoduchý, protože místní Katalánci na ně naléhali, aby bojovali. Po obléhání a dobytí Girony se Barcelona nakonec vzdala. Stalo se to tři roky po rozhodující bitvě u Villaviciosy. Diego se ale z toho vítězství nikdy neradoval, protože jeho manželku zalehl kůň a 2. října 1711, necelý rok po vítězné bitvě u Villaviciosy, zemřela. Král Filip byl víc než ochotný a vyhověl jeho žádosti o odchod z aktivní služby.

„Kdybych tě poslal bojovat v takovém stavu, čekala by tě jistá smrt, bratranče,“ řekl mu tehdy král.

Měl pravdu. Bylo to už dávno, co bděl nad Filipovou bezpečností, chránil ho a odrážel útoky. Nikdy nezapomněl na den, kdy při snídani Jeho Veličenstva objevil mezi jídlem lahvičku s jedem. Vrazi převlečení za komorníky přišli o život ostřím jeho meče. O několik dní později se zjistilo, že jeden z jeho poručíků, Beltrán Burgaleta, se dal podplatit a pustil je do královny blízkosti. Díky tomuto a podobným odvážným činům si Diego vysloužil přezdívku „nejlepší meč ve Španělsku“, nikdy ji ale nebral vážně. Byl přesvědčený, že kdo má v souboji nebo na bojišti špatný den, může lehce skončit v hrobě.

Jeho Veličenstvo se zachovalo moudře, když mu dovolilo stáhnout se ze služby. Po smrti milované manželky Alby se Diego velmi změnil. Jako bez duše bloudil po chodbách Castamaru. Stal se z něho stín někdejšího veselého a optimistického muže, roztráštěná silueta, která se dalších devět let jen plazila po Božím světě a slepovala kousky sebe jako rozbitý míšeňský porcelán.

První dny po Albině smrti byly nesnesitelné. Vždy, když se zarostlý podíval do zrcadla, čas na něho dolehl jako těžký náhrobní kámen a on byl jen špatně napsaný epitaf. Utěšoval se, že smutek dokáže zahnat plynoucí život, ten mu ale se strašidelnou pravidelností šeptal zvrácenou podmínku: „Jestli chceš přežít, musíš na ni zapomenout.“ Vzápětí se vzbouřil jeho vnitřní hlas, zdráhal se ji akceptovat. Byl rozhodnutý, že na ni nikdy nezapomene a navždy bude v tichosti snášet žal.

Po tragédii se uzavřel do sebe, odmítal dokonce i návštěvy svých nejbližších přátel, Francisca Marlanga a Alfreda Carrióna. Do domu nedovolil vstoupit ani kaplanovi Antoniovi Aldecoaovi. Navzdory naléhání kněze i bratra nechodil na mše. Propustil téměř polovinu služebnictva, v paláci pozavíral několik místností, včetně ložnice svojí drahé Alby, zavřel statky v Andalúzii, domy v Madridu, Valladolidu a v dalších městech. Vystoupil z královských služeb a mohli ho vyrušit jen bratr a matka. Ne že by vyhledával jejich společnost, právě naopak, ale nikdo jiný by nedokázal pochopit jeho touhu po samotě. Od osudného dne si dennodenně kladl otázku, proč byl Bůh k němu tak krutý. A aby udržel manželčin roztržštěný obraz pohromadě, pokračoval v oslavách jejích narozenin.

Tradici narozeninové oslavy založila sama Alba. Zbožňovala společenská setkání, hostiny a různé slavnosti. Do Castamaru zvala celý španělský dvůr. A když si něco umínila, také to uskutečnila. Předváděla novou módu, šířila nové elegantní vůně. Všechno brala jako hru. Na madridském dvoře nebylo ženy či muže, kteří by ji nechtěli poznat.

Byla krásná, ovládala umění konverzace, i všední okamžik změnila na výjimečný. Když se probudila, chtěla vidět snídanový salonek plný květin, každý den jezdila na koni a četla, dvakrát nebo třikrát denně se převlékala a podle situace měnila i účesy. Kromě toho hrála na klavír, mluvila francouzsky a samozřejmě zpívala. Každou chvíli jí z úst vyklouzla melodie. Občas ho v noci překvapila v pokoji a smyslně mu šeptala trubadúrské písně. Ale tento její obraz byl jen malou součástí upřímné a hloubavé ženy, která se uměla radovat i z běžných, nepodstatných věcí. Vášnivě milovala život a svého manžela. Byla oddaná a statečná manželka, schopná jakéhokoliv odvážného činu pro blaho svojí rodiny a přátel. Když se pohádali, jejich hádky připomínaly údery blesku, nikdy ale netrvaly dlouho. Smíření bylo přirozeným vyústěním vzájemné odevzdanosti. Usmál se při vzpomínce na její svráštělé čelo, když něco nebylo podle jejích představ.

Nemohl se smířit s tím, že už nic nebude takové jako předtím. Matka a přátelé si přáli, aby se po tolika letech konečně přestal utápět ve smutku. Jeho odmítavý postoj byl jen další příčinou nepříjemných hádek s matkou, která jeho tvrdohlavost vnímala jako projev sobectví a nezodpovědnosti. Možná měla pravdu. I společnost byla přesvědčená, že závazky a povinnosti vyplývající z jeho postavení a jména jsou důležitější než truchlení či připomínání si Albiny památky. V poslední době se ale matka zdála klidnější. Jeho sporadické návštěvy Alcázaru při udělování titulů, domácí setkání s přáteli nebo zájem o divadlo vnímala jako jiskřičku naděje na změnu. I sám před sebou musel připustit, že jeho postoj

se měnil. Občas měl chuť vyjít si ven nebo se s někým setkat. Po letech se začal věnovat i běžným činnostem, smutek a beznaděj si nechával na večer, když byl sám. Čas bolesti skutečně zmírnil.

Najednou si vzpomněl, že v manžetě kabátce má zapečetěný dopis od matky, a zpomalil koně. Vytáhl dopis, přelomil pečeť a četl:

Drahý synu,

až Ti přijde tento dopis, budu už na cestě do Castamaru. Píšu Ti, abych Tě informovala, že jsem si dovolila pozvat na slavnost dona Enriquea de Arcona, o kterém jsem Ti už říkala při jiných příležitostech. Přeji si, aby se z Vás stali přátelé, protože jsem přesvědčená, že si budete rozumět: je to velmi vitální a laskavý člověk, což by mohla potvrdit i moje přítelkyně z Valladolidu, doña Emilia de Arcas, kterou dobře znáš. Nedávno jsem se dozvěděla, jak šlechetně se k ní zachoval, když za bouřky uvízl její kočár v bahně. Neváhal, pomohl jí vyřešit nepříjemnou situaci a dopravil ji až do města. Moje přítelkyně nechtěla být nevděčná a pozvala ho, aby přečkal bouřku u malého občerstvení. Když se dozvěděla, že don Enrique má namířeno do Valladolidu, aby mě vyzvedl a doprovodil do Castamaru, využila příležitosti a řekla mu, že jsme přítelkyně. Je o něco mladší než já, ale méně udržovaná. Asi už tušíš, že mi o jeho záslužném činu hned napsala, a jen tak mimochodem, stoupla tím v mých očích. Jak vidíš, don Enrique je rozumný a mimořádně zdvořilý muž. Víc nemám co dodat. Doufám, že

se za pár dní uvidíme. Polib za mě Gabriela, i na něho se velmi těším.

Srdečně Tě zdraví
Tvoje milující matka,
Mercedes de Castamar

Když dočetl, usmál se. Matka ho uměla vždy rozveselit. Zdvihl hlavu a klusem pokračoval směrem k panteonu Castamarů. Přejel můstek přes potok Cabeceras, který protékal panstvím, a blížil se ke stoletému kaštanovému háji. Na jeho opačném konci stála kaplička, kterou spravoval duchovní Antonio Aldecoa, známý obětavou službou slabým, starým a nemocným. Dokonce založil malou farnost, kde děti sluhů učil číst. Většina rodičů v tom ale neviděla žádný smysl, tvrdili, že děti to jen rozptyluje a odvádí od učení řemesla, kterým by si později mohly vydělávat na živobytí.

Zpomalil koně, aby ztlumil dupot kopyt, protože se nechtěl setkat s knězem, který ho tak dobře znal. Sesedl asi pět metrů před dlouhou zamřížovanou ohradou, která chránila hrobku umístěnou mezi čtyřmi vysokými sloupy. Otevřel bránu, prošel černě vydlážděnou chodbou a položil dlaně na mramorové dveře. Nikdy tam nevstoupil. Zůstával venku. Uvnitř toho malého ostrůvku ze žuly a jaspisu bylo příliš mnoho bolestných vzpomínek. Nejen na Albu, i na otce. Opřel se o jeden ze sloupů a vedl vnitřní dialog s manželkou. Říkal jí, že za pět dní bude oslavovat další narozeniny a Castamar bude dvě noci a jeden den oslnivě zářit, to se jí vždycky tak líbilo. Chvilí ještě postál a hladil kámen panteonu, jako by to byla ona. Vyjmenoval hosty, kteří přijali

pozvání, vyprávěl jí o nejnovějších změnách v řadách služebnictva a nezapomněl ani na zprávy, které se k němu dostaly ode dvora... Když se rozloučil, v uších mu zněla monotónní melodie utrpení a slyšel lvy, kteří mu požírali myšlenky. Prošel bránou a zavřel za sebou.

„Přemýšlel jsem, kdy by se tu Vaše Excellence mohla ukázat.“

Diego se ohlédl a uviděl kaplanovu tvář připomínající bochník chleba. Postarší muž sloužil rodině Castamarů už od dob jeho otce, Abela z Castamaru. Diego tušil, že kaplan vyčkával, než si promluví se zesnulou, aby s ním mohl mluvit.

„Předpokládám, že i dnes jste přijel ze severní strany aleje, abyste se mi vyhnul,“ pokračoval kněz a vykročil k němu.

„Máte pravdu,“ odpověděl Diego, „ale víte, že to není kvůli vám.“

Duchovní k němu přistoupil úplně blízko a podíval se mu přímo do očí. Diegovi to bylo nepříjemné a cítil se bezradně. Farářova přítomnost mu připomínala jeho vlastní lhostejnost vůči Pánovi. Z kněze vyzařovala Boží trpělivost, pochopení a nekonečná láska, a právě to Diega pobuřovalo. Nepotřeboval Boha, jeho pochopení, odpuštění ani lásku... Vytrhl mu srdce, aby ho potom litoval pro bolest, kterou cítil, a pochválil obrovskou sílu, kterou v sobě našel, aby se dokázal vyrovnat se smrtí manželky. Diego si uvědomoval, že kněz za to nemůže, ale nemohl si pomoci. Byl si vědomý toho, že vždy, když vynechal nedělní svatou mši, nešel na zpověď nebo nepřijal svaté přijímání, prohřešil se proti Nejvyššímu, ale bylo mu to jedno.

„Víte, že s Bohem nemáme blízký vztah, otče,“ promluvil.

„A vy zase víte, že nepřestanu nikdy usilovat o vaše smíření,“ odpověděl kněz a sepjal ruce. „Na Boha se nemůžete zlobit celý život.“

„A možná ano, otče,“ oponoval Diego a položil mu ruku na rameno. „Možná ano.“

Otec Antonio se zamyslel nad jeho slovy. Diego zdvořile mlčel, protože věděl, že kaplan je ztělesněné dobro.

„Jednoho dne odhalíte pravý smysl smrti svojí drahé ženy,“ promluvil kněz po chvíli. „A až se to stane, zjistíte, že všechna ta bolest a zloba, které ve vás vyvolala nespravedlivá smrt doni Alby, jsou zbytečné. Bůh chápe, že ho obviňujete, i když je nevinný.“

„Znáte můj názor,“ řekl Diego klidným hlasem. „A i když si vážím vašich slov, vím, že to On mi ji vzal. Neměl to udělat, když nechtěl vzbudit můj hněv.“

Vysedl na koně a po uctivém gestu na rozloučenou se vydal zpět do Castamaru. Kaplan ještě dodal, že Pánova vytrvalost je silnější než jeho hněv. Diego se jen pousmál, a potom se už neohlédl a cválal směrem k paláci. Jeho přítel Francisco Marlango, hrabě z Arminia, už pravděpodobně přijel a on ho nechtěl nechat čekat.

3. KAPITOLA

11. října 1720 ráno

Přísná doña Úrsula znovu přecházela po kuchyni. Vzbuzovala strach a musela být informovaná i o té nejmenší změně. Zkontrolovala, zda je všechno čisté, a vrhla krátký, nedůvěřivý pohled na Claru. Stejně jako včera ráno, i teď si pozorně prohlížela truhličky s kořením na policích. Clara si všimla, že seňora Escrivová sklání hlavu před hospodyní tak nízko, jako by stála před samotným vévodou. Radši udělala to samé. Jen chudinka uslintaná Rosalía na ni hleděla přímo a z kouta se nepřítomně usmívala se zvednutou hlavou. Doña Úrsula povýšeně pohlédla na hlavní kuchařku.

„V průběhu dopoledne se dostavte do mojí pracovny.“

Zavalitá kuchařka polkla a zbledla. Potom se i s Clarou mírně uklonily a pohledem vyprovázely hospodyni, dokud její mohutná postava nezmizela za kuchyňskými dveřmi. Když odešla, místnost se opět nadechla a získala předcházející kouzlo. Jako by se najednou odhrnul těžký černý záves a dovnitř vklouzlo jasné světlo. Dokonce i nešťastnice Rosalía se upřímně rozesmála a do tváře se jí vrátila radost. Clara si přichystala škrob, půl libry cukru a kousek jemného etamínu

na přípravu žlutkové hmoty. Hlavní kuchařka k ní přistoupila a hodila okem směrem ke dveřím, aby se ujistila, že doña Úrsula opravdu odešla.

„Doufám, že jsi mě zase nedostala do problémů,“ osopila se na ni a téměř se jí nosem dotkla tváře. Clara na ni jen mlčky pohlédla. Její nadřízená se otočila a kopla do vědra.

„Dělej něco užitečného! Jdi na dvůr a vyčisti ucpaný odtok,“ přikázala jí nevrle.

Clara znehybněla, zmocnil se jí strach a panika. Ne proto, že měla vyčistit kuchyňský odtok od špíny a odpadu, ale proto, že jen co by vyšla ven, odhalili by její nemoc. Pro hlavní kuchařku by to byla záminka k propuštění a nedala by jí ani doporučení.

„Řekla jsem ti, abys vypadla!“ zavřískla jako rozzuřený býk.

Clara zdvihla dřevěné vědro a polil ji studený pot. V hlavě se jí vynořila představa propastné prázdnoty, která se okolo ní za chvíli rozprostře. V duchu proklínala ten nešťastný okamžik, když s hlavní kuchařkou zůstala v domě sama. Pomocná kuchařka Carmen del Castillo odešla se dvěma pomocnicemi na madridský trh, aby pomohli Jacintovi Suárezovi a nosičům s nákupem potravin. Obešla Rosalíi, která si hrála s vlasy a rukou dělala ve vzduchu kruhy, a přistoupila ke dveřím vedoucím na dvůr. Tep se jí zrychlil a sevřel se jí žaludek. Nohy jí ztěžkly, špinavá voda ve vědru se při chůzi vlnila jako znepokojující příliv. Rosalía něco zakoktala, sliny jí stékaly z úst do záhybů sukně na kolenu. Clara odvrátila zrak a soustředila se na rám dveří. Srdce jí splašeně tlouklo. Položila ruku na kliku a zhluboka